

Sarajevo, 30.11.2021.

OSVRT CENTRA ZA SIGURNOSNE STUDIJE NA POLITIČKO-SIGURNOSNU SITUACIJU U BiH

Bumerang Dodikovom avanturizmu

Prijetnje suverenitetu Bosne i Hercegovine (BiH) pod plaštom demokratske političke borbe i pokušaji povratka na 'izvorni' Dejton, posljednji je u nizu destruktivnih poteza SNSD-a predvođenih vođom Dodikom. Zajedno sa svojim koalicionim partnerima na nivou RS-a, na pomalo perfidan i prilično naivan način, uvukao je i opozicione stranke u nacionalni stroj okrenut protiv oproštajnih poteza prilično inertnog mandata austrijskog visokog predstavnika Incka.

Završetkom ljetnih odmora, ova svojevrsna saga na političkoj sceni poprima i drugu dimenziju koja zasigurno nije bila dio osmišljenog strateškog plana. Zapaljiva retorika, koja je zaokupirala javni diskurs i paralisala politički sistem BiH, postepeno je dobila i svoju širu dimenziju. Prvo je zaintrigirala najznačajnije svjetske medejske kuće, a konsekventno i političke krugove, kojima je medjusobno izvještavanje o mogućnostima sukoba usmjerilo političko djelovanje i ponukalo interes za zbivanja u ovom dijelu svijeta. Slična upozorenja i zabrinutosti, koja su godinama odašiljana iz BiH na raznim forumima ili putem lokalnih medija u nadi da će ih međunarodni akteri prenijeti svojim prijestolnicama, nisu polučila nikakve rezultate.

Da svako lice, posebno u politici, ima i svoje naličje, zorno pokazuje svojevrsna diplomatska ofanziva najznačajnijih svjetskih sila. To svakako predstavlja ohrabrenje i nadu za građane zahvaćene apatijom, koja prevladava proteklih godina, preciznije od 2006. godine kada je međunarodna zajednica izgubila interes i napravila značajan zaokret u odnosima ka BiH. Sadašnji ambijent, uzrokovani besprizornim nasrtajima da ono što je međunarodna zajednica ostavila kao svoj legat u nastojanju da se domaćim snagama prepuste napor u izgradnji moderne evropske države, vratio je u fokus nezavršeni posao u ovom postkonfliktnom društvu.

Vjerovatno je i sada Dodik računao da će ostvariti lagatu pobjedu u nadmetanju sa međunarodnim akterima, poput dešavanja sa reformom policije 2008. ili reformom pravosuđa 2011. godine. Tada je Dodik iskoristio pasivnost i nezainteresovanost značajnog dijela umorne međunarodne zajednice za dešavanja u BiH. Ovakav obrt u intenzitetu iskazanog interesa stranih zvaničnika, zasigurno je rasplet sa kojim nije računao.

Podrivanje kredibiliteta i vjerodostojnosti zapadnih aktera, ispoljavano putem posjeta ruskim zvaničnicima i podrška autokratskim režimima, suprotstavljanje vladavini prava i domokratskim vrijednostima, prijetnje secesijom i niz drugih hibridnih poteza, ipak je na kraju nesvesno i neplanirano probudilo uspavani i prilično zaokupljen sopstvenim problemima međunarodni forum.

Stoga se i sam Dodik našao u izazovnoj i nepredviđenoj situaciji koja može imati uticaja na njegovu daljnju političku karijeru. Stiće se utisak da su to već spoznali njegovi oponenti u RS-u, a naznake pomalo stidljivo iskazuju i njegovi do jučer neprikosnoveni koalicioni partneri.

Sa sigurnosnog aspekta, koji je nedvojbeno najznačajniji faktor u ovom vještački stvorenom ambijentu, građani su svakako ohrabreni intervencijama i porukama koje su se čule posljednjih sedmica. Ratni sukobi nisu mogućnost ni opcija niti u jednom od mogućih scenarija i sve strane su čvrsto opredijeljene za mir i sigurnost, kao najznačajniji postulat i ostvarenje koje je donio Dejtonski mirovni sporazum. U takvoj relaksiranoj atmosferi, moguće je i doći do političkih dogovora toliko neophodnih za perspektivniju budućnost nespokojnih građana naše države.

Da momenat koji je izabrao Dodik za svoju akrobaciju nije razmotren sa šireg međunarodnog aspekta, ukazuje i arhitektonsko sigurnosno preslagivanje koje se trenutno odvija na međunarodnom planu. U toku su intenzivne konsultacije na globalnom nivou o usvajanju dva strateška koncepta, koja će zasigurno u značajnoj mjeri odrediti sigurnosne perspektive i ovog dijela svijeta. Riječ je o NATO strateškom konceptu 2030 čije je usvajanje predviđeno za juni 2022. godine te, također, veoma interesantan Strateški kompas EU. Njime će Evropa, narednog marta, nastojati da poboljša svoje performanse u vanjskoj i sigurnosnoj politici, ali i izgradi svoje robusnije kapacitete kojima bi mogla unaprijediti trans-atlanske odnose te samostalno odgovoriti na savremene prijetnje, izazove i rizike koji podrivaju evropski kontinent, a samim time i region Zapadnog Balkana.

Zasigurno ne računajući na ovakve efekte njegovog spinovanja političkog ambijenta i posljedice sa kojima će se možda suočiti, bitno je sagledati i vjerovatne razloge koji su Dodika nagnali za ovaj pokušaj državnog udara kako ga neki pojedinci simbolički tretiraju. Prvi razlog se može iščitati u obraćanjima predsjednika Vučića nakon pobjede Džosefa Bajdена na posljednjim američkim izborima. Razvoj događaja u kojem je 'srpski svijet' bezrezervno podržavao drugi mandat predsjednika Trampa, popraćen je izjavama lidera Srbije da je pred Srbima težak period u kojem će biti ogromni pritisci te da će se tražiti nestanak Republike Srpske prije proljeća. Po njegovim riječima, sav teret će pasti na leđa Srbije, a takav scenario će da prirede najmoćnije zemlje svijeta. Strategija da se pokuša preduprijediti takav nepovoljan razvoj dešavanja koincidira sa rigidnim stavovima koji su se pojavili u političkom spektru Republike Srpske. Kao formalni povod i prilika, iskorištena je nametnuta odluka u oblasti krivičnog prava od odlazećeg visokog predstavnika Valentina Incka, koja je prethodno nagoviještena u određenim diplomatskim krugovima.

Da je to bio idealan povod, a ne istinska pobuda, svjedoče nedavne izjave Dodika da će se politička atmosfera normalizovati kada se odustane od ustavnih presuda vezanih za raspolaganje šumama i poljoprivrednim zemljištem. U kojoj mjeri je opozicija u RS-u bila dio te strategije, nesumnjivo koordinisane sa Beogradom, vjerovatno će pokazati vrijeme. Moguće i da su im obećani određeni ustupci u vidu žrtvovanja političke karijere trenutno neprikosnovenog vođe zarad viših interesa i osvježenja političke scene mlađim kadrovima.

Motivi za suprotstavljanje funkcionisanju institucija BiH svakako se mogu tražiti i u nemogućnosti SNSD-a da u proteklom periodu ovlada dobro etabliranim državnim

strukturama. Nastojanja da sa pozicija imenovanih ministara i zamjenika utiču na odanost i poslušnost državnih službenika, koji su većinom lojalni SDS-u i PDP-u, pokazala su se neuspješnim za razliku od institucija RS-a, u kojima samouvjereno i bespogovorno vlada SNSD sa svojim koalicionom elitom. Sami početak Dodikovog ustoličenja u zgradi Predsjeništva BiH i njegove neuspješne bahate epizode sa zastavom i obezbjeđenjem te nagovještaji da će nakon par mjeseci, ako ne uspije u svojoj nakani i praksi funkcionisanja ove institucije, ponuditi ostavku, ostali su samo prazne floskule. Također se na samom početku suočio i sa robusnim oprečnim stavovima druga dva člana Predsjedništva BiH, koja nisu bila impresionirana njegovim ponašanjem i viđenjem uređenja međusobnih odnosa. Možda i najznačajniji razlog za ovakvu neizvjesnu političku avanturu, pa stoga ostaje posve nejasno zašto su se u nju involvirali i njegovi oponenti, vidljiv je u pokretanju velikog broja korupcijskih afera u kojima su glavni akteri osobe bliske Dodiku ili njegovi politički istomišljenici i partneri. Iskorištavanje stanja panike i straha građana, uslijed nezabilježene globalne pošasti u obliku pandemije COVID-19 i prijetnje biološkoj opstojnosti nacije, za bogaćenje podobnih i manipulacije javnim prostorom predstavlja zasigurno najmračnije poglavje u političkom djelovanju. Ukoliko se navodi i insinuacije pokažu istinitim te proceduralnim procesima dovedu do nepobitnih dokaza i činjenica, onda se mogu objasniti ovakvi očajnički potezi političkog establišmenta. Vjerujemo da su ovoga duboko svjesni i u postojećoj vladajućoj političkoj garnituri pa po već oprobanoj mantri nastoje rastakanjem postojećeg sistema prikriti kriminalne zloupotrebe kojom su mnoge slične monstrumske prevare i pljačke građana pale u zaborav pod krinkom odbrane nacionalnog identiteta i opstojnosti naroda.

Smatramo da je svaki pojedinac u ovoj državi svjestan posljedica po mir i sigurnost koje mogu prouzrokovati jednostrani i unaprijed iskalkulisani potezi te će se odlučno suprotstaviti svakoj mogućnosti ugrožavanja svojih porodica. Povaćan fokus i interes međunarodnih partnera za BiH može značiti i povoljnije okruženje i povlašteniji tretman u cilju dostizanja njenih političkih, ekonomskih i sigurnosnih interesa. Umjesto ispraznih sučeljavanja u trenutnom političkom ambijentu, blagonaklonost i interes međunarodnih aktera da ubrzaju perspektivu BiH na njenom evropskom putu morala bi biti postavljena što ranije u politički diskurs postojećih snaga na političkoj sceni. Prvi korak na tom putu je svakako dobijanje kandidatskog statusa EU, ispunjavanjem uslova vezanih za integritet propisa u pravosuđu, donošenje Zakona o javnim nabavkama i sukobu interesa te izmjenama izbornog zakona bar u domenu onih tehničkih koji garantuju održavanje fair i poštenih izbora i poštovanja izborne volje građana.

“Svaka kriza je ujedno i nova prilika, čak blagoslov koji se može dogoditi ljudima, organizacijama ili zemljama jer donosi napredak”, riječi su Ajnštajna koje mogu biti veoma poučne za današnju političku elitu.

S poštovanjem,

Centar za sigurnosne studije